

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Agroenvironmentálně-klimatická opatření
Program rozvoje venkova 2014–2020

Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku

Informační materiál
pro zemědělce

Vydalo Ministerstvo zemědělství
2. aktualizované vydání
Autor fotografií: Radovan Tůma
ISBN 978-80-7434-299-8
Praha 2016

1. Agroenvironmentálně-klimatická opatření

Úvod

Tato brožura je určena všem zemědělcům, kteří se chtějí něco dozvědět o dotacích trochu jinou formou. Klade si za cíl srozumitelně vysvětlit dotační opatření označovaná jako agroenvironmentálně-klimatická opatření (dále jen „AEKO“). Jedná se o poměrně rozsáhlý komplex různě zaměřených podopatření, jejichž podmínky jsou navrženy tak, aby motivovaly zemědělce k ochraně a zlepšení životního prostředí na zemědělské půdě. V AEKO se poskytují platby zemědělcům výměnou za službu společnosti. Ta spočívá v provádění podmínek AEKO, které jdou vždy nad rámec běžné zemědělské praxe. Svým nastavením AEKO chrání a zlepšují všechny složky životního prostředí, krajinu a její vlastnosti, přírodní zdroje a půdu a biologickou rozmanitost.

Aby byl dopad AEKO skutečně významný, je vstup do opatření podmíněn uzavřením pětiletého závazku hospodaření v souladu s danými podmínkami. Jedná se tedy o dlouhodobější kontrakt se státem, na jehož základě jsou zemědělci vypláceny dodatečné náklady a ztráta příjmu (např. z důvodu snížené produkce), které vznikají jako důsledek plnění podmínek. AEKO jsou spolufinancované Evropskou Unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Ministerstvem zemědělství z národních zdrojů.

Podpora AEKO (dříve označované jen zkratkou AEO – agroenvironmentální opatření) byla v ČR zavedena od roku 2004. Nejprve v rámci Horizontálního programu rozvoje venkova v letech 2004–2006 se závazky dobíhajícími až do roku 2010 a poté v rámci Programu rozvoje venkova 2007–2013. Poslední závazky byly v předcházejícím programovém období přijímány v roce 2013 (pouze zatravnění orné půdy), což znamená, že v letech 2015 až 2017 se bude u některých z Vás odehrávat souběh starých a nových závazků.

AEKO zahrnují v programovém období 2014–2020 osm podopatření (viz přehled níže). Některá podopatření se dále člení na tituly. Podopatření jsou zaměřena na různé zemědělské kultury a způsoby hospodaření. Obecně by se ale dalo říci, že každé podopatření sleduje alespoň jeden ze dvou hlavních cílů, a to snižování environmentálních rizik spojených s moderním zemědělstvím na jedné straně a zachování přírody a obdělávané krajiny na straně druhé. Jak jsou tyto dva cíle zastoupeny v opatření, závisí na dotyčné oblasti, kam jsou směřovány. Například v oblasti s intenzivní zemědělskou výrobou se opatření často zaměřují na snižování environmentálních rizik (např. zatravnění drah soustředěného odtoku snižující riziko eroze), ale mohou být také určena k ochraně přírody (např. zatravnění druhově bohatou směsí podporující biodiverzitu).

Přehled podopatření AEKO

Integrovaná produkce ovoce

Integrovaná produkce révy vinné

Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku

Ošetřování travních porostů

Zatravňování orné půdy

Biopásy

Ochrana čejky chocholáté

Zatravnění drah soustředěného odtoku

Základní principy AEKO

Již bylo řečeno, že **uzavíraný závazek je pětiletý**. Do závazku vstupujete buď se všemi díly půdních bloků dané kultury (celofaremní podopatření integrovaná produkce ovoce a révy vinné) nebo jen s vybranými díly půdních bloků (ostatní podopatření). Podstatné je si před vstupem uvědomit, zda díl půdního bloku, se kterým do podopatření vstupujete, budete užívat a mít tedy evidovaný na sebe v LPIS minimálně do konce závazku. AEKO sice nabízí možnost pardonovaného snížení výměry v závazku, ale využití této možnosti je limitované.

Rovněž bylo v úvodu naznačeno, že v AEKO **je hrazena pouze taková činnost, která jde nad rámec běžné zemědělské praxe**. Běž-

nou zemědělskou praxi v AEKO ohraničují a definují základní závazné předpisy na národní a evropské úrovni. Předně se jedná o podmínky Cross Compliance, kterým se věnuje samostatně vydaná publikace. Dále sem patří také minimální požadavky na použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, které jsou popsány níže. U některých podopatření se právě v důsledku běžné zavedené praxe stanovená dotace snižuje. Jde konkrétně o tato snížení:

- snížení dotace o 86 EUR/ha na dílech půdních bloků zařazených v podopatření ošetřování travních porostů¹, podopatření zatravňování orné půdy a podopatření zatravňování drah soustředěného odtoku, které se nacházejí v I. zónách zvláště chráněných území. Zákon o ochraně přírody a krajiny² zakazuje v I. zónách hnojit. Protože je v podopatření hrazena újma vznikající na výnosu píče zákazem hnojení, nelze ji logicky v I. zónách hradit, neboť zákaz hnojení je zde již stanoven na základě obecně platného právního předpisu. Nejde zde tedy o újmu vznikající na základě podmínky jdoucí nad rámec běžné praxe.
- snížení dotace o 86 EUR/ha na dílech půdních bloků zařazených v podopatření ošetřování travních porostů¹, podopatření zatravňování orné půdy a podopatření zatravňování drah soustředěného odtoku, které se nacházejí ve zranitelných oblastech dusičnany na zamokřených trvalých travních porostech (hlavní půdní jednotka

¹ Dotace se nesnižuje u titulů obecná péče o extenzivní louky a pastviny, trvale podmáčené a rašelinné louky a suché stepní trávníky a vřesoviště. U těchto titulů není v kalkulaci dotace zapracována újma za nehnojení.

² Zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

65–76), jež nebyly meliorovány. Nařízení vlády stanovující podmínky pro hospodaření ve zranitelných oblastech dusičnany³ zakazuje na těchto travních porostech hnojit a nelze tedy tuto újmu hradit v AEKO.

V LPIS lze u každého dílu půdního bloku na záložce „Podrobné – AEO info – Ostatní údaje AEO“ zjistit, zda se na díl půdního bloku vztahuje výše uvedené snížení dotace.

Existuje základní princip, podporující pravidla pro veřejné výdaje v Evropské Unii, že žádné náklady na stejnou činnost nesmí být financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Toto pravidlo se označuje jako **pravidlo dvojího financování**. Ministerstvo zeměděl-

ství v rámci schvalování podpory AEKO pro roky 2015–2020 identifikovalo několik rizik dvojího financování. Zásadní je uplatnění tohoto pravidla pro ekologicky hospodařící zemědělce, kterým se nově krátí některé dotace v podopatření ošetřování travních porostů. Toto snížení dotace v ošetřování travních porostů se neprovede na dílech půdních bloků, na kterých bylo strženo 86 EUR za zákaz hnojení v 1. zónách zvláště chráněných území nebo ve zranitelných oblastech dusičnany. V případě podopatření zatravňování orné půdy nebo zatravňování drah soustředěného odtoku se ekologickým zemědělcům na zatravňovaný díl půdního bloku neposkytne dotace v ekologii. Stejně omezení platí ještě u kombinace podpory ekologického zemědělství a podopatření biopásy a ochrany čejky chocholáté.

³ Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., v e znění pozdějších předpisů.

Složitým problémem je **vzájemná kombinovatelnost různých dotačních zdrojů**.

Obecně lze říci, že neplatí žádné omezení, které by bránilo kombinaci dotací na dílu půdního bloku v rámci přímých plateb (SAPS, ozelenění, podpory produkce) a AEKO. Rovněž některé plošné podpory z Programu rozvoje venkova (LFA, Natura 2000 na zemědělské půdě) jsou s AEKO kombinovatelné zcela bez omezení. Kombinovatelnost AEKO s opatřením ekologické zemědělství je možná, s výjimkou dílů půdních bloků zařazených v podopatření integrovaná produkce. Jak je již ale výše vysvětleno při kombinaci opatření ekologické zemědělství s AEKO se některé platby snižují z důvodu zabránění dvojímu financování. Kombinovatelnost podopatření AEKO na jednom dílu půdního bloku mezi sebou vzájemně je vyloučena povahou závazků

AEKO. Kombinovatelnost AEKO a dotačních zdrojů poskytovaných Ministerstvem životního prostředí je možná pouze pokud je hrazena jiná činnost, náklad nebo újma.

Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Požadavky běžné praxe jsou, mimo jiné, vyjádřeny také zavedením podmínek minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Za plnění těchto podmínek, přestože znamenají omezení hospodaření, se neplatí, neboť jsou považovány za součást běžné zemědělské praxe.

Minimální požadavky pro použití hnojiv musí obsahovat kodex správné zemědělské praxe zavedený v souladu s nitrátovou směrnicí. Podstatné je to, že tyto vybrané podmínky

platí i pro zemědělské podniky nacházející se mimo zranitelné oblasti dusičnany.

Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin musí obsahovat obecné zásady integrované ochrany rostlin, požadavky stanovující povinnost mít oprávnění na používání přípravků a splnění závazku ohledně školení, požadavky na bezpečné skladování, kontrolu aplikačního zařízení a pravidla pro použití pesticidů v blízkosti vody a jiných citlivých lokalit. Všechny požadavky jsou stanoveny na základě platných národních právních předpisů.

Některé výše vyjmenované oblasti minimálních požadavků jsou již zavedené v Cross Compliance. Podmínky Cross Compliance musí plnit každý zemědělec požadující platbu v AEKO. Nejde tedy o to, že by některé oblasti nebyly pokryté. Prostě jen nejsou podmínky duplikovány. Tyto podmínky jsou v následujícím textu kurzivou.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet **minimální požadavky pro použití hnojiv**:

- vést a nejméně 10 let uchovávat evidenci o druhu, množství a době použití hnojivých látek – evidenci hnojení,
- dodržovat období zákazu použití dusíkatých hnojivých látek,
- dodržovat zákaz pěstování erozně nebezpečných plodin (kukuřice, sója, brambory, řepa, bob setý, slunečnice, čirok) na zemědělských pozemcích se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoli část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod,
- dodržovat na zemědělských pozemcích zákaz použití dusíkatých hnojivých látek v případě nepříznivých půdních podmínek,

- zajistit při použití dusíkatých hnojivých látek rovnoměrnou aplikaci po pozemku,
- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek na orné půdě se sklonitostí převyšující 10° a na travních porostech se sklonitostí převyšující 12°; výjimkou je přívod dusíku výkaly a močí pasených zvířat a tuhá statková hnojiva a tuhá organická hnojiva, která musí být v případě orné půdy bez porostu do 24 hodin zapravena do půdy; podmínka zapravení do půdy se nevztahuje na plochy ponechaných sklíditelných rostlinných zbytků,
- dodržovat v blízkosti útvarů povrchových vod ochranné nehnojené pásy v šířce min. 3 m od břehové čáry.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet **minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků na ochranu rostlin**:

- vést a nejméně 10 let uchovávat evidenci o používání přípravku na ochranu rostlin,
- zabezpečit nakládání s přípravky na ochranu rostlin odborně způsobilou osobou,
- podrobit kontrolnímu testování profesionální zařízení pro aplikaci přípravků na ochranu rostlin používané v rámci podnikání,
- uchovávat přípravky na ochranu rostlin v originálních obalech podle jejich druhů a odděleně od jiných výrobků a přípravků určených k likvidaci jako odpad a mimo dosah látek, které by mohly ovlivnit vlastnosti skladovaných přípravků,
- postupovat při aplikaci přípravků na ochranu rostlin v souladu s pokyny na ochranu vod a dodržovat omezení pro použití přípravků na ochranu rostlin v pásmu ochrany zdrojů podzemních vod nebo vodárenských nádrží.

2. Integrovaná produkce

Úvod

Integrovaná produkce (IP) byla zavedena do podpory v AEO v roce 2005. Jednalo se o podporu pouze v trvalých kulturách ovoce a révy vinné. Podpora integrovaného pěstování zeleniny přibyla až v roce 2007. Obecně lze říci, že IP představuje způsob zemědělského hospodaření, jehož základním cílem je zajištění trvale udržitelného hospodaření. Takový způsob hospodaření umožňuje zachovat současným i budoucím generacím možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce agroekosystémů a ostatních ekosystémů, jež jsou zemědělskou produkcí přímo či nepřímo ovlivňovány. IP je založena na důsledném systémovém přístupu k celé technologii pěstování a zpracování při optimalizaci ekonomických a ekologických aspektů produkce. IP se tedy orientuje komplexně na agroekosystém; je zaměřena na zemědělský podnik jako celek. Základem celého systému je efektivní ochrana před chorobami, škůdci a plevely, jež zajišťuje stabilní výnos a kvalitní produkci zemědělských produktů, přičemž je kladen důraz na snížení rizik dopadu vlivu pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí. Důležitým bodem je kvalifikované používání pesticidů v případě, že nelze regulovat populace škodlivých organismů na odpovídající úrovni jiným způsobem. IP ovoce a IP zeleniny a jahodníku rovněž limituje obsah těžkých kovů v půdě a produktech. K ochraně životního prostředí (půdy, vody, ovzduší, rostlin a zvířat) s ohledem na hospodárnost a společenské požadavky se vyžaduje smysluplný soulad mezi biologickými, technickými a chemickými opatřeními.

V České republice fungovaly již před zahájením dotační podpory IP odborné svazy, které připravily propracovaný systém směrnic a metodických přístupů k systému IP. Tyto odborné organizace se výrazně podílely na přípravě dotačních podmínek v rámci jednotlivých níže představených podopatření. Žadatel o dotaci nemusí být povinně členem svazu. Z důvodu sebevzdělávání, získávání aktuálních informací a možnosti individuálních konzultací lze však členství v odborných pěstitelských svazech doporučit¹.

Protože IP může být chápána jako mezistupeň mezi konvenčním a ekologickým hospodařením, je umožněno v průběhu závazku IP přejít do závazku v ekologickém zemědělství. Přejít je podmíněn uzavřením nového pětiletého závazku v ekologickém zemědělství.

Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku

IP zeleniny a jahodníku nabízí dva tituly. Prvním titulem je již dříve zavedená integrovaná produkce zeleniny, která je navíc rozšířena o možnost podpory integrovaného pěstování chřestů. Druhým titulem je integrovaná produkce jahodníku.

¹ Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce – www.sispo.cz, Svaz pro integrovaný systém produkce zeleniny – <http://zucm.cz/svaz-pro-ipz-2/>, Svaz integrované a ekologické produkce hroznů – www.ekovin.cz

Proč vstoupit

Podpora v podopatření IP zeleniny a jahodníku je otevřena všem, kteří pěstují zeleninu nebo jahodník na orné půdě nebo chřest na jiné trvalé kultuře a mají zájem přispět svým hospodařením nejen k produkci kvalitní zeleniny a jahod, ale i k ochraně jednotlivých složek životního prostředí. Jestliže zalistujeme ve slovníku cizích slov, dozvíme se, že slovo integrovaný znamená propojený. IP zeleniny a jahodníku spočívá v propojení metod nechemické ochrany tak, aby chemie zůstala až na posledním místě a použila se pouze tehdy, kdy již nechemické metody ochrany nestačí. V IP zeleniny a jahodníku jde především o produkci zeleniny a jahod vysoké kvality, která dává přednost ekologicky přijatelným metodám a minimalizuje nežádoucí vstupy agroche-

mikálií s nežádoucími vedlejšími účinky. Pokud se rozhodnete zavázat se k hospodaření v souladu s IP podmínkami, mohou být Vaše produkty lákavější pro zákazníky, neboť myšlení společnosti se v posledních letech vyvíjí vstřícněji a šetrnějším postupům v zemědělství. Zároveň lze předpokládat, že snížením použití intenzivních technologií, pomůžete zvýšit biodiverzitu v krajině a přispějete i k ochraně vody a půdy.

Vstupní podmínky

Minimální výměra vstupu je 0,5 ha orné půdy (R) nebo jiné trvalé kultury (J). Vstoupit nelze s kulturou tráva na orné půdě (G) nebo úhor (U).

Podopatření je tvořeno dvěma tituly. Platí, že jeden díl půdního bloku může být zařa-

zen jen do jednoho titulu. Tituly není v průběhu závazku možné měnit.

Do titulů se zařazují jen ty díly půdních bloků, na kterých se v průběhu pětiletého závazku potenciálně může vyskytnout zelenina nebo jahodník. O dotaci v titulu integrovaná produkce zeleniny lze v daném roce žádat pouze na díly bloků, kde je pěstovaný podporovaný druh zeleniny. Mezi podporované druhy patří následující druhy zeleniny, a to brokolice, celer (bulvový, naťový, řapíkatý), cibule, šalotka, čekanka salátová, česnek, fazol zahradní, hrách zahradní, kapusta (hlávková, růžičková, kadeřavá), kedluben, kopr vonný, křen selský, kukuřice cukrová, květák, lilék vejcoplodý, meloun vodní, mrkev, okurka (nakladačka, salátová), paprika, pastinák, pažitka, petržel (kořenová, naťová), pór, rajče, reveň, ředkev, ředkvička, řepa salátová, salát,

špenát, tykev, zelí (hlávkové, pekingské), chřest. O dotaci v titulu integrovaná produkce jahodníku lze v daném roce požádat pouze na díly půdních bloků, kde je pěstovaný jahodník.

Díl půdního bloku, na který je požadována dotace musí být pokrytý celý podporovaným druhem/druhy zeleniny nebo jahodníku (vyjma manipulačních ploch sloužících pro zavlažování, sklizeň a otáčecí mechanizace).

Roční výše podpory je v titulu IP zeleniny 426 EUR/ha a v titulu IP jahodníku 433 EUR/ha. Přepočet na Kč se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Co je cílem podpory

Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku je komplexní systém hospodaření na orné půdě (nebo jiné trvalé kultuře) s minimalizací vstupů, využívající postupy a technologie šetrné k životnímu prostředí. Cílem je podpora hospodaření šetrného ke složkám životního prostředí a poskytování základu pro produkci kvalitní zeleniny nebo jahod zabezpečujícího nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin.

Podmínka zavádějící maximální limity sledovaných těžkých kovů zajišťuje pozitivní dopad na snižování obsahu polutantů těžkých kovů v půdě a vodě. Snižování obsahu těchto polutantů bude mít pozitivní vliv na biodiverzitu. Nízký obsah reziduí těžkých kovů je pozitivní pro lidské zdraví. Rovněž je omezeno hnojení zeleniny a jahodníku. Platí limity aplikace množství dusíku na ha stanovené pro jednotlivé druhy plodin, a to na základě požadavků na hnojení dle nitratové směrnice. Nižším hnojením se snižuje riziko obsahu dusičnanů v zelenině i jahodníku, ale i jejich vyplavování do vod.

Platba částečně hradí vícenáklady spojené s pěstováním zeleniny nebo jahodníku v rámci integrované produkce.

Sazba v IP zeleniny byla vypočtena na základě porovnání nákladovosti konvenčního a integrovaného systému pěstování zeleniny. Příspěvek na úhradu vícenákladů u IP zeleniny je stanoven jako vážený průměr příspěvků na úhradu vybraných tří hlavních druhů zeleniny, a to mrkve, cibule a zelí, kde váhou byl vzájemný podíl ploch těchto tří druhů zeleniny na celkové osevni ploše zeleniny v IP a konvenci. Tyto tři plodiny představují v ČR cca 40% plochy veškeré

zeleniny. Při výpočtu příspěvku na úhradu fixních nákladů a zisku byly v případě IP zohledněny jednak vyšší náklady na pracovní síly a osiva, dále pak vyšší náklady na aplikace a výdaje na prostředky na ochranu rostlin povolené v IP zeleniny v porovnání s běžnými přípravky. Zároveň jsou zohledněny dodatečné náklady na povinné rozborů půdy a plodů v IP zeleniny.

Sazba v IP jahodníku byla vypočtena na základě porovnání nákladovosti konvenčního a integrovaného pěstování jahodníku. Při výpočtu příspěvku na úhradu vícenákladů byl kalkulován jak systém se samosběrem jahod, tak systém sběru jahod zaměstnanci, a to ve vzájemném poměru 50:50. Dále byly zohledněny vyšší náklady na mechanické operace a sadbu a omezení použití herbicidů a insekticidů. Zároveň jsou zohledněny dodatečné náklady na povinné rozborů půdy a plodů v IP jahodníku.

Stručný přehled podmínek podopatření

Nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.

Výsadbu nebo výsev zeleniny nebo jahodníku provádět certifikovaným osivem/sadbou a v minimálním stanoveném objemu.

Před každým výsevem/výsadbou zeleniny provést rozbor půdy na obsah minerálního dusíku a na zeleninu aplikovat jen takové množství hnojiv, aby byl splněn maximální limit hnojení dusíkem.

Do konce čtvrtého roku závazku nechat odebrat vzorky půdy a nechat provést jejich rozbor pro stanovení obsahu těžkých kovů

Každoročně odebrat vzorky zeleniny nebo jahodníku a nechat provést jejich rozbor pro stanovení obsahu těžkých kovů.

Od 1. 3. do 30. 9. sledovat, zaznamenávat a vyhodnocovat klimatické prvky a výskyt škodlivých organismů.

Doklady prokazující množství a kvalitu použitého osiva nebo sazby uchovávat po dobu 10 let.

Dodržet stanovené agrotchnické postupy.

Podmínky podopatření a titulů

- **Nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.**

- Ze spektra přípravků na ochranu rostlin byly vyloučeny ty s největším negativním dopadem na životní prostředí. Jedná se o:
  - neselektivní insekticidy s účinnou látkou dimethoate, fenpyroximate, chlorpyrifos, pirimiphos-methyl, zeta-cypermethrin,
  - neselektivní herbicidy s účinnou látkou bifenox, diquat dibromide, terbuthylazine.

- Používat přípravky na ochranu rostlin obsahující vyjmenované účinné látky je zakázáno na všech dílech bloků, na kterých je pěstována zelenina nebo jahodník, a to jak na zařazených, tak i nezařazených do podopatření.

- **Do konce čtvrtého roku závazku nechat odebrat vzorky půdy a nechat provést jejich rozbor pro stanovení obsahu těžkých kovů.**

- Vzorky půdy se odebírají a rozborují pouze z dílů půdních bloků zařazených do podopatření.
- Vzorky půdy může odebírat a jejich rozbor provádět pouze subjekt, který má pověření od Českého institutu pro akreditaci².

- Podmínka zavádějící maximální limity sledovaných těžkých kovů zajišťuje

pozitivní dopad na snižování obsahu polutantů těžkých kovů v půdě a vodě. Snižování obsahu těchto polutantů bude mít pozitivní vliv na biodiverzitu.

- Rozbory půdy se provádějí pro zjištění obsahu olova (max. limit 100 mg/kg), kadmia (max. limit 0,4 mg/kg), rtuti (max. limit 0,6 mg/kg), chromu (max. limit 100 mg/kg) a arsenu (max. limit 30 mg/kg).
- Pro úspěšné splnění podmínky je nutné zajistit rozbor půdy pro všechny sledované těžké kovy.

- **Od 1. 3. do 30. 9. sledovat, zaznamenávat a vyhodnocovat meteorologické prvky a výskyt škodlivých organismů.**

- Sledování a vyhodnocování meteorologických prvků a monitoring škodlivých organismů je důležitou součástí přístupu k integrované produkci. Pomáhá naplánovat vhodné zásahy proti škůdcům a chorobám. Správně naplánovaná ochrana rostlin minimalizuje použití pesticidů a tím napomáhá udržet biodiverzitu..

- Tato podmínka se vztahuje na všechny díly bloků, na kterých je pěstována zelenina nebo jahodník, a to jak na zařazené, tak i nezařazené v podopatření.

- Ve stanoveném období je nutné sledovat teplotu a množství srážek. Ke sledování těchto ukazatelů potřebujete
  - srážkoměr a maximo-minimální teploměr nebo měřič teploty,
  - meteorologickou stanici.

² K vyhledání laboratoře s potřebným oprávněním můžete použít stránky www.cia.cz.

- Zapsat si musíte zejména tyto údaje:
  - datum měření,
  - díl/díly půdních bloků, ke kterým se měření vztahuje,
  - minimální denní teplota (v °C),
  - maximální denní teplota (v °C),
  - denní úhrn srážek (v mm).
- Dále máte povinnost sledovat výskyt škůdců. K tomu si v IP zeleniny musíte pořídit alespoň jednu z těchto pomůcek:
  - feromonové lapače,
  - lepové desky,
  - světelné lapáky,
  - nasávací a zemní pasti,
  - zařízení ke sklepávání škodlivých organismů,
  - optické vodní lapače.
- V IP jahodníku se sledování škůdců provádí odlišně, proto si pro jejich sledování musíte pořídit některou z pomůcek:
  - zařízení ke sklepávání škodlivých organismů,
  - smýkadlo.
- O sledování škůdců rovněž vedete záznamy, kde uvádíte zejména tyto údaje:
  - datum sledování od-do
  - použitý prostředek ke sledování,
  - díl/díly půdních bloků, ke kterým se sledování vztahuje,
  - druh zeleniny/jahodník,
  - zjištěný škůdce.
- Oba typy záznamů, jak o sledování meteorologických prvků, tak o výskytu škůdců, musí obsahovat vyhodnocení zjištěných údajů a popis přijatých opatření.
- **Ke každému dílu bloku, na kterém je pěstována zelenina nebo jahodník vést evidenční kartu.**
  - V evidenční kartě zaznamenáváte plodinu pěstovanou na dílu bloku, výsivek/výsadbu, datum sklizně, zjištěný obsah dusíku v půdě před výsevem/výsadbou a množství aplikovaného dusíku.
  - Tato podmínka se vztahuje na všechny díly bloků, na kterých je pěstována zelenina nebo jahodník, a to jak na zařazené, tak i nezařazené v podopatření.
  - V IP jahodníku musíte ke každému dílu bloku na který žádáte o dotaci vést evidenční kartu agrotechnických operací, aby bylo možné zkontrolovat plnění podmínek pro poskytnutí dotace.
- **Výsadbu nebo výsev zeleniny nebo jahodníku provádět uznaným osivem/sadbou a v minimálním stanoveném objemu.**
  - V IP zeleniny nelze použít jiné osivo než uznané tak, aby byla zajištěna kvalita používaného osiva a rovněž snížená náchylnost k chorobám. U každého druhu jsou stanoveny minimální hodnoty pro výsadbu/výsev, které je nutné dodržet. Pěstitel si může vypěstovat sadbu z nakoupeného uznaného osiva sám. Při kontrole pak prokazuje množství nakoupeného osiva pro vypěstování potřebného množství sazenic.
  - V IP jahodníku lze použít pouze uznanou sadbu. Stejně jako v případě zeleniny, i zde podmínka zajišťuje použití kvalitní sadby a sníženou náchylnost k chorobám.

- Pokud je v IP zeleniny pěstován chřest, pak je možné výsadbu provést jen na dílu bloku, kde byl před výsadbou aplikován hnůj.
- Jahodník můžete sázet pouze na dílu bloku, na kterém jste před výsadbou pěstovali předplodinu nebo hlavní plodinu s meziplodinou.
- Doklady prokazující množství a kvalitu použitého osiva/sadby je nutné uchovávat nejméně 10 let.
- **Před každým výsevem/výsadbou zeleniny nebo jahodníku provést rozbor půdy na obsah minerálního dusíku v půdě a na zeleninu a jahodník aplikovat jen**

takové množství hnojiv, aby byl splněn maximální limit hnojení dusíkem.

- Rozbor minerálního dusíku v půdě je důležitý pro stanovení zásoby dusíku. Jde o první krok k takzvanému preciznímu hospodaření.
- Pro jednotlivé druhy zeleniny i jahodník platí limity hnojení dusíkem stanovené nitrátovou směrnicí³. V limitu hnojení je započítán celkový dusík z minerálních hnojiv a podíl dusíku využitelného pěstovanou plodinou ze statkových hnojiv živočišného původu a z organických a organominerálních hnojiv, popřípadě

³ Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

upravených kalů. Dusík použitý k podpoře rozkladu slámy nebo k mezplodíně se nezapočítává do limitu přívodu dusíku pro následně pěstovanou plodinu.

- Pro účely hodnocení limitu hnojení se u hnojiv s pomalu uvolnitelným dusíkem a upravených kalů započítává 30 % přívodu celkového dusíku a pro hnojiva s rychle uvolnitelným dusíkem 60 % přívodu celkového dusíku, s výjimkou kejdy prasat a digestátu z bioplynové stanice (příp. jejich tekutých podílů po mechanické separaci), kde se započítává 70 %.
- V případě, že je na dílu půdního bloku pěstováno v průběhu kalendářního roku více druhů zeleniny (myšleno po sobě ne současně) je možné ke každému druhu zeleniny nahnojit podle limitů stanovených nitrátovou směrnicí⁴, výsledné maximální množství aplikovaného dusíku za celý kalendářní rok pak odpovídá součtu limitů jednotlivých plodin. Nelze nasčítat jednotlivé limity pro předpokládané pěstované druhy zeleniny a aplikovat toto množství jednorázově, vždy se musí jednat o aplikaci pro danou plodinu.
- Každoročně odebrat vzorky zeleniny nebo jahod a nechat provést jejich rozbor pro stanovení obsahu těžkých kovů.**
  - Vzorky zeleniny se nemusí odebírat z každého dílu bloku. Platí pravidlo, že se odebírá jeden vzorek zeleniny na každých započatých 20 ha orné půdy způsobilé pro poskytnutí dotace

v IP zeleniny. Pokud pěstujete jednotlivé druhy zeleniny na výměře menší než 0,5 ha a celková plocha orné půdy zařazená v titulu je pod 5 ha, pak odebíráte pouze jeden vzorek z druhu zeleniny, která je pěstována na největší výměře, tj. z převládajícího druhu zeleniny.

- Vzorky jahod a chřestu se též odebírají v množství 1 vzorek na každých započatých 20 ha způsobilých pro poskytnutí dotace, neplatí u nich ale výjimka pro žadatele s méně jak 5 ha orné půdy nebo jiné trvalé kultury zařazené v titulu.
- Počty vzorků jsou stanoveny pro zeleninu, chřest i jahody zvlášť. Pokud někdo žádá o dotaci v IP zeleniny i IP jahodníku, pak není možné počet odebraných vzorků zeleniny započítat do požadovaných počtů vzorků jahodníku a obráceně.
- Vzorky zeleniny nebo jahod si můžete při dodržení výše uvedených podmínek odebrat sami. Rozbor vzorku již musí opět provádět subjekt, který má pověření od Českého institutu pro akreditaci⁶.
- Rozbory vzorků se provádějí pro zjištění obsahu olova (max. limit podle druhu zeleniny), kadmia (max. limit podle druhu zeleniny) a rtuti (max. limit podle druhu zeleniny/jahod). Je potřeba zajistit rozbor pro všechny vyjmenované těžké kovy, jinak není vzorek uznán.

- Nízký obsah reziduí těžkých kovů je pozitivní pro lidské zdraví.

• **Dodržet maximální počty aplikací herbicidů a insekticidů.**

- V IP zeleniny se při pěstování chřestu můžete provést maximálně 2 aplikace herbicidů ročně.
- V IP jahodníku můžete provést maximálně 5 aplikací herbicidů a 4 aplikace insekticidů ročně.
- Omezené použití herbicidů a insekticidů má pozitivní vliv na životní prostředí a kvalitu vod.
- V IP jahodníku provádět požadované agrotechnické operace.**
  - Minimálně dvakrát ročně plečkování meziřadí jahodníku. První plečkování do 31. srpna, druhé do 31. října. Pokud pěstujete jahodník na fólii nebo textilií, pak tuto podmínku nemusíte plnit.
  - Do 30. září porost jahodníku posekat nebo mulčovat.
  - Do 30. dubna provést odstranění starých listů vymetáním. Podmínku nemusíte plnit na ploše jahodníku, který byl vysázen na podzim předcházejícího roku.
  - Provádění agrotechnických operací je prevencí proti šíření plevelů a škůdců, díky které je možné použít menší množství přípravků na ochranu rostlin. To je pozitivní pro životní prostředí.

Nejčastější chyby

Nastavení podmínek IP by mělo zajistit komplexní ochranu biodiverzity a podpořit produkci kvalitní zeleniny a jahod. Největší hrozbou tak může být nevhodně nastavená ochrana proti chorobám i škůdcům, a to i za předpokladu dodržení omezení použití přípravků na ochranu rostlin vzhledem k zakázaným účinným látkám. Důležitou součástí IP je kvalifikované používání pesticidů v případě, že nelze regulovat škodlivé organismy na odpovídající úrovni jiným způsobem. Měli byste se snažit používat takové pesticidy, které vykazují vysokou specifitu k danému škodlivému organismu a mají co nejmenší vedlejší účinky na lidské zdraví, necílové organismy a životní prostředí.

K správnému nastavení ochrany porostů vede cesta přes sledování a vyhodnocování výskytu škůdců a klimatických faktorů, které výskyt škůdců ovlivňují. Pokud provádíte sledování nedostatečně nebo nesprávně vyhodnotíte údaje ze sledování, může dojít k nevhodným ochranným zásahům. Efekt nevhodné ochrany se může projevit snížením biodiverzity nebo třeba vznikem reziduí v půdě či produktech.

V podopatření IP ovoce a IP zeleniny a jahodníku jsou podmínkou podpory rozborů produktů na obsah sledovaných těžkých kovů. Dbejte na dodržení správného postupu při odběru vzorků. Nevíte-li, jak vzorky správně odebrat, aby nebyly porušeny dotační podmínky a zároveň nebyl narušen účel vzorkování, poraďte se s pracovníky laboratoře, která bude vzorky rozborovat nebo s odborným svazem. V případě špatně provedených rozborů můžete nesplnit podmínky pro poskytnutí dotace nebo být z titulu vyřazení!

⁴ Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

Co mohu udělat navíc?

Pokud se rozhodnete věnovat integrovanou produkci, doporučujeme být v kontaktu se Svazem pro integrovaný systém produkce zeleniny (<http://zucm.cz/svaz-pro-ipz-2/>), který se této problematice věnuje od roku 2005. Svaz poskytuje odborné poradenství v problematice IP zeleniny. Integrované produkci jahod se věnuje i Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce (www.sispo.cz). Pro účelné snížení vstupů (postřiky, hnojení) je zásadním preventivním opatřením dodržování osevního postupu, jehož základem je rotace plodin za účelem zabránění narůstajícího výskytu konkrétních chorob, škůdců a plevelů. Důležité je také, aby nevysévali plodiny, které jsou hostiteli chorob a škůdců zeleniny, na plochy sousedící se zeleninou. Takovým příkladem

může být například řepka vysetá v blízkosti košťálovin.

V rámci podmínek podopatření je dána povinnost provádět rozbor na minerální dusík před každým výsevem/výsadbou zeleniny a jsou dány limity hnojení dusíkem pro jednotlivé druhy zeleniny. Po zjištění obsahu minerálního dusíku v půdě a odečtení přirozené zásoby dusíku v půdě (50 kg N/ha) od výsledku rozboru, by bylo vhodné maximální limit hnojení dusíkem daný podmínkou o zjištěný obsah minerálního dusíku v půdě snížit. Ponižení limitu dusíku k jednotlivým druhům zeleniny o výsledek rozboru půdy na minerální dusík je pouze doporučené, nikoliv povinné. Přesto je však dobré k rozboru přihlídnout, aby nedocházelo k přehnojování a tím zvýšení rizika vyplavování dusíku do vod.

3. Použitá literatura

Evropská legislativa (dostupnost www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, a kterým se mění příloha X uvedeného nařízení.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 640/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém a o podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb a správní sankce uplatňované na přímé platby, podporu na rozvoj venkova a podmíněnost.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 807/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a kterým se zavádějí přechodná ustanovení.

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 808/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 809/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém, opatření pro rozvoj venkova a podmíněnost.

Národní legislativa**(dostupnost www.eagri.cz/public/web/mze/legislativa/)**

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, v platném znění.

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor, ve znění pozdějších předpisů.

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství**(dostupnost www.eagri.cz/public/web/mze/dotace/)**

Program rozvoje venkova 2014–2020

Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, platná pro rok 2016.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, platná pro rok 2016.

Webové stránky a dokumenty přístupné na těchto stránkách

Zelinářská unie Čech a Moravy – <http://zucm.cz/>

Konzultace a poděkování:

Tento materiál byl konzultován s následujícími odborníky.
Za jejich čas, spolupráci a cenné připomínky jim patří poděkování.

Radovan Tůma – Svaz pro integrované systémy pěstování zeleniny,
Zelinářská Unie Čech a Moravy

Pavλίna Samsonová – Bioinstitut

Josef Makovský – Ministerstvo zemědělství

Poznámky: